

Curtea Constituțională

Decizia nr. 678/2014 referitoare la respingerea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală

În vigoare de la 05.12.2014

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Iuliana Nedelcu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Gabriela Firea în Dosarul nr. 2.130/1/2014 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală, Camera preliminară, într-o cauză având ca obiect soluționarea unei plângeri formulate împotriva ordonanței dispuse de procurorul șef al Secției de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin care a fost respinsă ca neîntemeiată plângerea împotriva ordonanței prin care s-a dispus suspendarea urmăririi penale a Presedintelui României, Traian Băsescu, întrucât există un impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale: imunitatea Presedintelui României. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 602D/2014.

2. La apelul nominal se constată lipsa autoarei excepției, față de care procedura de citare a fost legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, presedintele acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care ridică o problemă de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate, respectiv legalitatea sesizării Curții Constituționale de către o instanță care nu are competența materială să judece fondul cauzei. Astfel, se arată că dispozițiile art. 340 din Codul de procedură penală nu prevăd instituția plângerii împotriva ordonanței procurorului șef prin care a fost respinsă ca neîntemeiată o plângere împotriva unei ordonanțe prin care s-a dispus suspendarea urmăririi penale, astfel că instanța în fața căreia a fost formulată respectiva plângere nu are temeiul legal, deci competența materială de a soluționa o astfel de cerere. Pe cale de consecință, instanța judecătorească nu are nici competența de a sesiza Curtea Constituțională cu soluționarea unei excepții de neconstituționalitate, motiv pentru care prezenta excepție este inadmisibilă, în temeiul art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992.

4. Pe fondul cauzei, reprezentantul Ministerului Public apreciază că critica de neconstituționalitate vizează interpretarea dată de procurorii chemați să se pronunțe în speță sintagmei "impediment legal temporar". Or, se arată că aceștia nu au făcut altceva decât să transpună în practica judiciară soluția promovată în doctrina de drept constituțional în materia imunității Presedintelui României, potrivit căreia, în cadrul acestei instituții constituționale se disting două tipuri de imunități: cea procedurală și cea materială. În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a analizat doar aspectele imunității materiale, statuând cu privire la iresponsabilitatea Presedintelui României în ceea ce privește opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. Curtea Constituțională nu a fost sesizată cu privire la aspecte ce țin de imunitatea procedurală a Presedintelui României, respectiv inviolabilitatea mandatului acestuia. Or, din interpretarea dispozițiilor art. 84 alin. (2) din Constituție, care fac trimitere doar la norma cuprinsă în art. 72 alin. (1) - iresponsabilitatea parlamentarilor, iar nu și la norma cuprinsă în art. 72 alin. (2) - inviolabilitatea parlamentarilor, nu se poate desprinde concluzia potrivit căreia Presedintele României nu se bucură de inviolabilitate. De altfel, ar fi absurd să se aprecieze că un parlamentar se bucură de o protecție mai mare decât Presedintele României. Prin urmare, reprezentantul Ministerului Public solicită respingerea ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate, punând în vedere Curții Constituționale să pronunțe o decizie prin care să lămurească înțelesul textului de lege supus controlului.

CURTEA

având în vedere actele si lucrările dosarului, constată următoarele:

5. Prin Încheierea pronunțată în Camera de Consiliu din 20 iunie 2014, pronunțată în Dosarul nr. 2.130/1/2014, Înalta Curte de Casație si Justiție - Secția penală, Camera preliminară a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală în măsura în care se aplică Presedintelui României.

6. În motivarea excepției de neconstituționalitate autoarea apreciază că dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care sunt aplicabile si Presedintelui României, arătând că, fiind vorba de un text procedural de natură a crea un impediment temporar în derularea cursului urmăririi penale, el trebuie raportat numai la imunitatea procedurală si nu la cea de drept material (funcțională). În aceste condiții, nu se pune în discuție o simplă interpretare si aplicare a legii care nu intră sub incidența controlului de constituționalitate, ci interpretarea prevederilor constituționale referitoare la imunitatea Presedintelui, interpretare care nu poate fi realizată decât de Curtea Constituțională.

7. Autoarea excepției susține că "apare ca fiind contrară opiniilor Curții Constituționale a României (n.r. sunt invocate Decizia nr. 53 din 28 ianuarie 2005 si Avizul consultativ nr. 1/2007 privind propunerea de suspendare din funcție a Presedintelui României, domnul Traian Băsescu) disocierea textelor art. 84 din Constituția României în sensul că prima frază (teza întâi) s-ar referi la o imunitate procedurală, iar fraza a doua (teza finală) s-ar referi la o imunitate de drept material, motivat de faptul că trimiterea este făcută doar la prevederile art. 72 alin. (1) din Constituție, iar nu si la alineatele următoare". Se mai arată că, în opinia Curții Constituționale, art. 84 alin. (2) din Constituție reprezintă un tot unitar, fiind vorba de aceeași imunitate de drept material (funcțională) căreia art. 72 alin. (1) îi fixează condițiile, adică limitele rezumate la opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului. Acesta este si considerentul pentru care nu se face trimitere si la alin. (2) si (3) ale art. 72 care reprezintă cu adevărat aspecte ale imunității procedurale. În ceea ce privește imunitatea parlamentară ca "imunitate de procedură", aceasta este un mijloc de protecție împotriva unor măsuri abuzive, determinate uneori de motive politice. Curtea a constatat că, în urma revizuirii Constituției, imunitatea parlamentară are un conținut mai restrâns, așa cum se deduce din art. 72 alin. (2) din Constituție. Astfel, deputații si senatorii pot fi urmăriți si trimisi în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați decât cu încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor (a se vedea Decizia nr. 270 din 10 martie 2008).

8. Autoarea excepției arată că singura formă procedurală referitoare la imunitatea Presedintelui este cea prevăzută de art. 96 din Constituție care instituie procedura de punere sub acuzare a Presedintelui pentru înaltă trădare. În realitate, aceasta este unica modalitate de ridicare a imunității pentru acte si fapte în exercitarea prerogativelor constituționale, dar care nu interesează situația în cauză. Acceptând însă o atare teză, în mod implicit rezultă că nu ar mai exista răspundere pentru infracțiuni contra persoanei, contra patrimoniului etc. Prin urmare, autoarea excepției de neconstituționalitate susține că, din punctul de vedere al interpretării teleologice a textelor ce conturează instituția imunității, "rațiunea ocrotirii exercitării mandatului Presedintelui

nu trebuie si nu poate să înfrângă principiul egalității în fața legii, ci trebuie să se completeze armonios cu acesta".

9. Înalta Curte de Casație si Justiție - Secția penală - Judecătorul de Cameră preliminară apreciază că instanța de judecată în fața căreia se ridică o excepție de neconstituționalitate nu are competența examinării acesteia, ci exclusiv a pertinentei excepției, în sensul legăturii ei cu soluționarea cauzei, în orice fază a procesului si oricare ar fi obiectul acestuia, si a îndeplinirii celorlalte cerințe legale. Prin urmare, "dispozițiile legale a căror constituționalitate este criticată au legătură cu soluționarea prezentei cauze, raportat la stadiul procesual în care se află aceasta, întrucât există un impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale". Judecătorul de Cameră preliminară nu își exprimă opinia cu privire la temeinicia excepției de neconstituționalitate.

10. Potrivit art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierile de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului si Avocatului Poporului, pentru a-si exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

11. Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul si Avocatul Poporului nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum si Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională constată că reprezentantul Ministerului Public a invocat, cu prilejul dezbaterilor, excepția nelegalei sesizări a Curții Constituționale de către o instanță necompetentă material, motivând că dispozițiile art. 340 din Codul de procedură penală nu prevăd instituția plângerii împotriva ordonanței procurorului șef prin care a fost respinsă ca neîntemeiată o plângere împotriva unei ordonanțe prin care s-a dispus suspendarea urmăririi penale, astfel că instanța în fața căreia a fost formulată plângerea nu are temeiul legal, deci competența materială de a soluționa o astfel de cerere si, prin urmare, nu are nici competența sesizării Curții Constituționale în cadrul unei asemenea proceduri. Având în vedere această susținere, Curtea Constituțională constată că o astfel de critică nu poate fi primită, deoarece, potrivit art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea si funcționarea Curții Constituționale, condițiile referitoare la legalitatea sesizării au în vedere sesizarea de către o instanță judecătorească. Or, Înalta Curte de Casație si Justiție - Secția penală, Camera preliminară face parte din categoria instanțelor de judecată competente să sesizeze Curtea Constituțională, astfel cum sunt ele menționate prin art. 146 lit. d) din Legea fundamentală si definite prin art. 126 alin. (1) din Constituție si reglementate expres prin art. 2 alin. (2) lit. a) -f) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, cu modificările si completările ulterioare. Problema competenței materiale a Înaltei Curți de Casație si Justiție - Secția penală, Camera preliminară, de a se pronunța asupra unei plângeri împotriva ordonanței procurorului șef prin care a fost respinsă ca neîntemeiată o plângere împotriva unei ordonanțe prin care s-a dispus suspendarea urmăririi penale excedează

competenței Curții Constituționale, deoarece aceasta are, pe de o parte, competența de a verifica îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a excepției prevăzute la art. 29 alin. (1) - (3) din Legea nr. 47/1992 și, pe de altă parte, competența de a se pronunța asupra excepțiilor de neconstituționalitate privind legile și ordonanțele ridicate în fața instanțelor judecătorești sau de arbitraj comercial. Prin urmare, din perspectiva controlului a posteriori prevăzut de art. 146 lit. d) teza întâi din Constituție, rolul Curții se circumscrie exclusiv cenzurii referitoare la compatibilitatea unei norme legale cu Legea fundamentală, neputând interveni în vreun fel în fondul cauzei. Împrejurarea că o anumită instanță de judecată este sau nu este competentă să se pronunțe asupra fondului cauzei nu legitimează Curtea Constituțională să procedeze la o astfel de analiză. Singura verificare pe care instanța constituțională este datorată să o facă este cea referitoare la legalitatea sesizării, care, în cauza de față, presupune analiza condițiilor de admisibilitate a excepției de neconstituționalitate.

13. Totodată, în măsura în care Curtea Constituțională ar examina aspectele legate de competența instanțelor, s-ar transforma într-o instanță de reformare a hotărârilor judecătorești, fapt nepermis de Constituție (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 493 din 21 noiembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 21 ianuarie 2014).

14. Pentru toate aceste argumente, Curtea constată că a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

15. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală, publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010, care au următorul conținut: "Suspendarea urmăririi penale se dispune și în situația în care există un impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale față de o persoană."

16. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (5) care consacră principiul respectării obligatorii a Constituției și a legilor, art. 16 alin. (1) și (2) privitor la egalitatea în drepturi a cetățenilor, art. 84 alin. (2) coroborat cu art. 72 alin. (1) referitor la imunitatea Președintelui României și în art. 142 alin. (1) privind rolul Curții Constituționale de garant al supremației Constituției.

17. Examinând criticile de neconstituționalitate, Curtea constată că suspendarea urmăririi penale este o instituție preluată din vechiul Cod de procedură penală și constituie o derogare de la regula potrivit căreia procesul penal trebuie să se desfășoare fără întrerupere până la soluționarea definitivă a cauzei. În mod excepțional, procesul penal și, implicit, urmărirea penală, ca fază procedurală a acestuia, poate fi suspendat în cazurile expres prevăzute de lege. Noul Cod de procedură penală adaugă cazului de suspendare prevăzut în legea anterioară, acela privind "cazul în care se constată printr-o expertiză medicală că suspectul sau inculpatul suferă de o boală gravă, care îl împiedică să ia parte la procesul penal" [art. 312 alin. (1)], două cazuri noi de suspendare a urmăririi penale: "în situația în care există un impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale față de o persoană" [art. 312 alin. (2)], respectiv "desfășurarea unei proceduri de mediere" [art. 312 alin. (3)].

18. Instituția suspendării urmăririi penale își găsește fundamentul în necesitatea suspendării prescripției răspunderii penale, pe de o parte, precum și în necesitatea asigurării dreptului de apărare al învinuitului sau al inculpatului, pe de altă parte. În cazul în care se constată existența uneia dintre cele trei cauze de suspendare, organul de cercetare penală înaintează procurorului propunerile sale împreună cu dosarul, pentru a dispune suspendarea urmăririi penale. Ordonanța de suspendare se comunică părților și subiecților procesuali principali, potrivit art. 313 alin. (2) din Codul de procedură penală. Organul de cercetare penală este obligat să verifice periodic dacă subzistă cauza care a determinat suspendarea, iar dacă aceasta a încetat, procesul penal este reluat, actele efectuate în timpul suspendării putând fi refăcute, dacă este posibil, la cererea suspectului sau inculpatului.

19. În cazul prevăzut de dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală, suspendarea urmăririi penale este incidentă ca urmare a constatării de către organele de urmărire penală a existenței unui impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale față de o persoană. Într-o atare situație, organele competente suspendă urmărirea penală pentru perioada în care subzistă cauzele care determină luarea acestei măsuri. Scopul reglementării acestei cauze de suspendare este acela de a anula efectul extinctiv pe care impedimentul legal îl poate avea asupra răspunderii penale a persoanei față de care nu se poate pune în mișcare acțiunea penală. Cu alte cuvinte, impedimentul legal nu se poate converti într-o cauză de impunitate a persoanei care are calitatea de suspect sau inculpat într-un proces penal, legea consacrand expres, pe această cale, că procesul penal va fi reluat odată cu încetarea cauzei care a determinat suspendarea. Astfel, dispoziția legală criticată constituie temeiul juridic al suspendării prescripției răspunderii penale în ceea ce privește persoana în cauză, aplicabile fiind dispozițiile art. 156 alin. (1) din Codul penal, potrivit cărora "Cursul termenului prescripției răspunderii penale este suspendat pe timpul cât o dispoziție legală sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînălțurat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal."

20. În continuare, Curtea urmează a analiza în ce măsură imunitatea de care se bucură Președintele României, în virtutea prevederilor constituționale, constituie un impediment legal temporar de natură a determina incidența dispozițiilor art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală cu privire la urmărirea penală a persoanei care ocupă această funcție de demnitate publică.

21. Legea fundamentală prevede la art. 84 alin. (2) din Constituție, că "Președintele României se bucură de imunitate. Prevederile articolului 72 alineatul (1) se aplică în mod corespunzător". În conformitate cu dispozițiile art. 72 alin. (1), având ca titlu marginal "Imunitatea parlamentară", "Deputații și senatorii nu pot fi trasi la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului".

22. Potrivit art. 96 alin. (1) din Constituție, "Camera Deputaților și Senatul, în sesiune comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Președintelui României pentru înaltă trădare".

23. Legea nr. 4/1990 privind remunerarea și alte drepturi ale Președintelui României, senatorilor și deputaților, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 91 din 14 iulie 1990, prevede în art. 1 că "Președintele României se bucură de imunitate ca și membrii Parlamentului. Imunitatea

Presedintelui României nu poate fi ridicată cât timp, potrivit legii, mandatul său nu a încetat."

24. Potrivit art. 96 alin. (1) din Constituție, Camera Deputaților și Senatul, în sesiune comună, cu votul a cel puțin două treimi din numărul deputaților și senatorilor, pot hotărî punerea sub acuzare a Presedintelui României pentru înaltă trădare. Procedura de punere sub acuzare a Presedintelui României se declanșează pe baza unei cereri semnate de majoritatea deputaților și senatorilor, cerere ce cuprinde descrierea faptelor care îi sunt imputabile și trebuie adusă, imediat, la cunostința Presedintelui României, pentru ca acesta să poată da explicații cu privire la faptele ce i se impută. Dacă se hotărăște punerea sub acuzare a Presedintelui, Parlamentul, sub semnătura președinților celor două Camere, sesizează procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, care are competență de judecată. Infracțiunea de "Înaltă trădare" este reglementată de art. 398 din noul Cod penal, potrivit căruia "Faptele prevăzute în art. 394-397 (n.r. trădarea, trădarea prin transmitere de informații secrete de stat, trădarea prin ajutarea inamicului, acțiuni împotriva ordinii constituționale), săvârșite de către Președintele României sau de către un alt membru al Consiliului Suprem de Apărare a Țării, constituie infracțiunea de înaltă trădare și se pedepsesc cu detențiune pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi."

25. Imunitatea de care beneficiază Președintele României a fost definită ca fiind un mijloc de protecție, menit să îl apere de eventuale presiuni, abuzuri și procese sicanatorii îndreptate împotriva sa în exercitarea mandatului pe care îl are de îndeplinit, având drept scop garantarea libertății de exprimare și protejarea împotriva urmăririlor judiciare abuzive. Importanța acestei garanții constituționale constă în necesitatea asigurării unei protecții speciale a reprezentanților poporului în cadrul exercitării mandatului pentru care au fost aleși. Pe această cale sunt garantate independența și separația puterilor în stat, ca expresie a valorilor promovate într-un stat democratic. Acesta este motivul pentru care imunitatea are un caracter imperativ, neconstituind un drept subiectiv la care titularul poate renunța atunci când apreciază a fi oportun. Ea este o garanție de ordine publică a mandatului și, pe cale de consecință, poate fi invocată din oficiu, nu doar de titular, și oricând pe durata exercitării mandatului, fiind un element constitutiv al statutului juridic constituțional al Presedintelui României.

26. Legislațiile naționale ale diferitelor state prevăd o dublă protecție, imunitatea exprimându-se prin două noțiuni juridice: iresponsabilitatea și inviolabilitatea. Iresponsabilitatea este protecția pe care o are Președintele României de a nu răspunde juridic pentru opiniile sale politice exprimate în exercitarea atribuțiilor mandatului. Domeniul său cuprinde protecția împotriva sancțiunilor privind actele și faptele săvârșite în exercitarea mandatului prezidențial, apărând libertatea de exprimare a Presedintelui. Iresponsabilitatea Presedintelui României este reglementată expres prin dispozițiile art. 84 alin. (2) teza a doua din Constituție, respectiv prin trimiterea la prevederile art. 72 alin. (1) din Constituție, care consacră iresponsabilitatea parlamentarilor, dispoziții aplicabile Presedintelui României, în mod corespunzător. Inviolabilitatea presupune un set de reguli privind urmărirea penală, trimiterea în judecată sau o serie de măsuri preventive, precum percheziționarea, reținerea sau arestarea. Dispozițiile art. 84 alin. (2) din Constituție, care consacră imunitatea Presedintelui României, nu fac trimitere și la dispozițiile art. 72 alin. (2) și (3) din

Constituție care prevăd inviolabilitatea parlamentarilor și limitele acesteia. Potrivit acestor dispoziții constituționale, deputații și senatorii pot fi urmăriți și trimisi în judecată penală pentru fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, dar nu pot fi percheziționați, reținuți sau arestați fără încuviințarea Camerei din care fac parte, după ascultarea lor. Urmărirea și trimiterea în judecată penală se pot face numai de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Competența de judecată aparține Înaltei Curți de Casație și Justiție. De asemenea, în caz de infracțiune flagrantă, deputații sau senatorii pot fi reținuți și supuși percheziției. Ministrul justiției îl va informa neîntârziat pe presedintele Camerei asupra reținerii și a percheziției, iar, în cazul în care Camera sesizată constată că nu există temei pentru reținere, va dispune imediat revocarea acestei măsuri. Or, dispozițiile constituționale referitoare la inviolabilitatea parlamentarilor nu sunt aplicabile și Presedintelui României, în privința căruia, inviolabilitatea poate fi înlăturată doar în cazul prevăzut de art. 96 din Constituție, care stabilește posibilitatea Parlamentului de a-l pune sub acuzarea pentru înaltă trădare. Măsura adoptată de Parlament are ca efect ridicarea imunității Presedintelui, el neputând răspunde juridic pe perioada exercitării mandatului decât pentru faptele de înaltă trădare. Spre deosebire de inviolabilitate, iresponsabilitatea are o calitate absolută în ceea ce privește durata efectelor ei: protecția se menține și după expirarea mandatului Presedintelui în ceea ce privește opiniile exprimate în timpul acestuia.

27. Analizând semnificația juridică a instituției imunității, Curtea a constatat că aceasta este o garanție constituțională, o măsură de protecție juridică a mandatului, care are menirea să asigure independența titularului mandatului față de orice presiuni exterioare sau abuzuri. Garanția prevăzută la art. 72 alin. (1) din Constituție încurajează titularul mandatului în adoptarea unui rol activ în viața politică a societății, întrucât înlătură răspunderea juridică a acestuia pentru opiniile politice exprimate în exercitarea funcției de demnitate publică. Însă, titularul mandatului rămâne răspunzător, conform legii, pentru toate actele și faptele săvârșite în perioada în care a exercitat funcția publică și care nu au legătură cu voturile sau opiniile politice (a se vedea, în acest sens, Decizia nr. 284 din 21 mai 2014, paragraful 44, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 3 iulie 2014).

28. Prin Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011 asupra proiectului de lege privind revizuirea Constituției României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, Curtea constata că: "Reglementarea constituțională a imunității parlamentare este justificată de necesitatea protecției mandatului parlamentar, ca garanție a îndeplinirii prerogativelor constituționale și, totodată, o condiție a funcționării statului de drept. În activitatea sa, parlamentarul trebuie să se bucure de o reală libertate de gândire, expresie și acțiune, astfel încât să-și exercite mandatul în mod eficient. Instituția imunității parlamentare, sub cele două forme ale sale, protejează parlamentarul față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva persoanei sale, fiindu-i astfel asigurată independența, libertatea și siguranța în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care-i revin potrivit Constituției și legilor." De asemenea, prin Decizia nr. 235 din 5 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 31 mai 2005, Curtea a mai reținut că "stabilirea competenței exclusive a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru a efectua urmărirea penală și a dispune trimiterea în judecată în cazul

infracțiunilor săvârșite de deputați sau senatori, fapte care nu au legătură cu voturile sau cu opiniile politice exprimate de acestia în exercitarea mandatului, nu are semnificația absolvirii de răspundere penală. Prevederea constituțională instituie măsuri de protecție față de eventuale abuzuri, sicane sau constrângeri la care ar putea fi expusi parlamentarii la niveluri inferioare de instrumentare a cauzelor penale. Pe de altă parte, s-a urmărit ca cercetarea și trimiterea în judecată a parlamentarilor să se facă de cea mai înaltă autoritate judiciară, cu atribuții de conducere și supraveghere a urmăririi penale. Or, această autoritate este Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (...). " Aceste argumente sunt aplicabile mutatis mutandis și în cazul imunității Presedintelui.

29. Prin urmare, Presedintele României nu răspunde juridic pentru opiniile politice exprimate în exercitarea funcției de demnitate publică, nici pe durata mandatului și nici după expirarea acestuia, ca efect al iresponsabilității mandatului de Presedinte al României, însă, așa cum s-a reținut în jurisprudența Curții Constituționale, titularul mandatului rămâne răspunzător, conform legii, pentru toate actele și faptele care nu au legătură cu opiniile sale politice și care au fost săvârșite înainte sau în perioada în care a exercitat funcția publică. Cu privire la aceste acte și fapte, Presedintele este răspunzător, potrivit dispozițiilor constituționale și legale, sub rezerva suspendării pe perioada deținerii mandatului a tuturor procedurilor de cercetare penală, ca efect al inviolabilității mandatului de Presedinte al României.

30. În concluzie, din analiza dispozițiilor legale și constituționale referitoare la imunitatea Presedintelui României, precum și a jurisprudenței Curții Constituționale în materie, Curtea reține că Presedintele României, în exercitarea atribuțiilor sale, se bucură de imunitate [art. 84 alin. (2) din Constituție], sub cele două aspecte ale acesteia: iresponsabilitatea pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, și inviolabilitatea, cu limita prevăzută de art. 96 din Constituție - punerea sub acuzare pentru fapte de înaltă trădare. În virtutea inviolabilității de care se bucură mandatul prezidențial, pe perioada exercitării acestuia, Presedintele nu poate fi supus niciunei proceduri judiciare penale, cu excepția situației prevăzute de art. 96 din Constituție. Așa fiind, dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt incidente în cazul urmăririi penale declansate împotriva persoanei care ocupă funcția de Presedinte al României, impedimentul legal temporar care determină suspendarea urmăririi penale fiind constituit în această situație de prevederile art. 84 alin. (2) din Constituție referitor la imunitatea Presedintelui României. Mai mult, acestea reprezintă transpunerea la nivelul legii procesual penale a prevederilor constituționale care circumscriu regimul juridic al mandatului prezidențial, care, în lipsa unei dispoziții legale exprese, aveau o aplicabilitate directă în practica judiciară. Prin urmare, susținerea autoarei excepției, potrivit căreia dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt neconstituționale în măsura în care sunt aplicabile și Presedintelui României, nu numai că nu este întemeiată, dar nu își găsește suportul în nicio prevedere constituțională. Curtea apreciază că, din contră, aceste dispoziții consacră la nivel infraconstituțional efectul juridic pe care imunitatea Presedintelui României îl produce asupra procesului penal aflat în desfășurare, proces în care persoana care ocupă temporar această funcție de demnitate publică are calitatea de suspect sau inculpat. Mai mult, dispoziția legală criticată constituie temeiul juridic al suspendării prescripției răspunderii penale în ceea ce privește persoana în cauză, aplicabile fiind dispozițiile art.

156 alin. (1) din Codul penal, potrivit căruia "Cursul termenului prescripției răspunderii penale este suspendat pe timpul cât o dispoziție legală sau o împrejurare de neprevăzut ori de neînălțat împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea procesului penal."

31. Prin urmare, instanța constituțională reține că norma procesual penală criticată reprezintă expresia principiului constituțional consacrat de art. 16 alin. (2), potrivit căruia "Nimeni nu este mai presus de lege".

32. În ceea ce privește critica de neconstituționalitate întemeiată pe prevederile art. 16 din Constituție, autoarea susține că, din punctul de vedere al interpretării teleologice a textelor ce circumscriu instituția imunității, "rațiunea ocrotirii exercitării mandatului Presedintelui nu trebuie și nu poate să înfrângă principiul egalității în fața legii, ci trebuie să se completeze armonios cu acesta".

33. Or, așa cum s-a arătat în prealabil, imunitatea reprezintă o garanție constituțională, o măsură de protecție juridică a mandatului, care are menirea să asigure independența titularului mandatului față de orice presiuni exterioare sau abuzuri. Imunitatea este inerentă mandatului de demnitate publică, pe perioadă exercitării acestuia, iar nu persoanei care ocupă temporar această funcție. Ea are caracter imperativ, neconstituind un drept subiectiv de care titularul poate uza sau la care poate renunța după propriul interes. Instituția imunității, sub cele două forme ale sale, protejează Presedintele României față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva persoanei sale, fiindu-i astfel asigurate independența, libertatea și siguranța în exercitarea drepturilor și a obligațiilor care îi revin potrivit Constituției și legilor. În considerarea îndeplinirii acestui mandat, care presupune exercițiul autorității statale, deci a unor competențe de rang constituțional, și a statutului juridic special, persoana care deține funcția de Președinte al României nu se află în aceeași situație juridică cu ceilalți cetățeni. Așa fiind, regimul juridic aplicabil unor situații diferite nu poate fi decât unul diferit: suspendarea urmăririi penale, pe motivul existenței unui impediment legal temporar pentru punerea în mișcare a acțiunii penale, poate opera având ca situație premisă imunitatea Președintelui României doar cu privire la persoana care ocupă această demnitate publică, în considerarea principiilor constituționale invocate mai sus. De altfel, cu privire la această problemă, jurisprudența Curții Constituționale este una constantă: "principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. De aceea el nu exclude ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice."

34. Mai mult, întrucât, așa cum s-a menționat în prealabil, pe perioada în care operează suspendarea urmăririi penale este suspendat cursul termenului prescripției răspunderii penale în ceea ce privește persoana care ocupă temporar funcția de demnitate publică, conform art. 156 din Codul penal, acesta fiind reluat după încetarea mandatului de Președinte al României, Curtea nu poate reține că dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală instituie vreo discriminare între cetățeni, sub aspectul apărării drepturilor și libertăților fundamentale în fața legii penale și a autorităților publice.

35. Pe de altă parte, Curtea constată că norma procesual penală este suficient de clară, previzibilă și precisă în ceea ce privește ipotezele sale de aplicare, astfel că incidența ei în cauzele de urmărire penală se realizează pentru toate situațiile în care există un impediment legal temporar, indiferent de persoana față de care acesta operează.

36. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUTIONALA

În numele legii

D E C I D E:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Gabriela Firea în Dosarul nr. 2.130/1/2014 al Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală, Camera preliminară, și constată că dispozițiile art. 312 alin. (2) din Codul de procedură penală sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Înaltei Curți de Casație și Justiție - Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 13 noiembrie 2014.